

KidSAFEdu- online bezpečnosť pre deti v cezhraničnom regióne

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

SKHU/WETA/1901/4.1/317

Prípadové štúdie KIDSAFEDU

www.skhu.eu

www.rdvetc-spf.eu

2021

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Obsah

1. Predslov
2. Prípadové štúdie
 - a. Práva dieťaťa v prípade školskej šikany
 - b. Nebezpečenstvá spojené so školskými rituálmi
 - c. Zdieľanie obrázkov vzdelávacou inštitúciou v online priestore
 - d. Fotenie dieťaťa bez súhlasu
3. Dôležité kontakty
4. Myšlienky na záver

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Predslov

Cieľom prípadových štúdií v rámci projektu Práva detí v online priestore - Šikanovanie v online priestore je, aby poskytli odborníkom na ochranu detí, pedagógom, rodičom a v neposlednom rade deťom žijúcim v pohraničných oblastiach praktickú pomoc.

Naším cieľom je tiež byť schopný lepšie a efektívnejšie rozpoznať a identifikovať problémy s právami detí so znalosťami prípadových štúdií. Veríme, že ak máme k dispozícii dostatok informácií, tak sa dá predísť tomu, aby sa deti a mladí stali obeťami online alebo offline šikanovania.

Upozorňujeme, že predložené prípadové štúdie sú založené na skutočných príbehoch, ale aby sme sa vyhli rozpoznateľnosti, zmenili sme všetky jedinečné okolnosti a vlastnosti, aby sme chránili dané dieťa, takže každá zhoda môže byť iba dielom náhody.

V rámci partnerskej spolupráce je okrem prípadových štúdií dostupný aj prieskum, kde sa dozvieme o praktických skúsenostiach škôl. Naším cieľom v prieskume nebolo zistiť dôsledky pre každú školu, skôr sme boli zvedaví na odpovede detí a mladých, pretože oni sú najautentickejšími zdrojmi toho, čo sa s nimi v digitálnom priestore deje, v akej miere sú pripravení na situáciu, čo im môže ublížiť, a môžeme sa dozvedieť aj to, kto je pre nich osoba, ktorej môžu dôverovať v každej situácii, aj keď je to šikanovanie online. Okrem prieskumu je k dispozícii aj náš výskumný materiál, v ktorom poskytujeme pomoc na praktickej aj teoretickej úrovni pre odborníkov žijúcim v pohraničných oblastiach.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Predstavenie partnerstva

Spolupráca Občianskeho združenia FutuReg a organizácie Hintalovon Alapítvány sa začala v januári 2021.

Veríme v dôležitosť spolupráce a v to, že ochrana práv dieťaťa nezávisí od hraníc. V tomto duchu máme možnosť spolu rozmýšľať a učiť sa navzájom, aby sme dosiahli náš spoločný cieľ, aby sa naše deti mohli rozvíjať šťastne a v bezpečnejších podmienkach.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Prípadové štúdie

Práva dieťaťa v prípade školskej šikany

Čo vieme urobiť, ak dieťa šikanované spolužiakmi online? Týka sa to aj školy? Aké osvedčené postupy existujú, aby pomohli odborníkom identifikovať a vyriešiť šikanovanie?

Krátky opis prípadu:

Rodič nás poprosil o radu, čo môže urobiť, ak vie, že v triede jeho dieťaťa došlo k šikanovaniu. Deti ubližujú novému žiakovi triedy kvôli nárečiu, v ktorom rozpráva. Mimo triedy šikanovanie pokračuje aj v online priestore. Podľa školy je to len podpichovanie, ktoré časom pominie, ale rodiča situácia znepokojuje, lebo v poslednom prípade z konfliktu vznikla bitka.

V Maďarsku existujú tri základné právne predpisy, ktoré stanovujú nulovú toleranciu voči násiliu páchaného na deťoch (zákon č. LXIV. z roku 1991 o Dohovore o právach dieťaťa, zákon č. XXXI. z roku 1997 o ochrane detí a zákon č. CXC z roku 2011 o verejnom vzdelávaní.). Je dôležité vedieť, že v prípade vzdelávacích inštitúcií (škola, škôlka, jasle) sú právne ustanovenia obsiahnuté v konkrétnej podobe v školskom poriadku a organizačných a prevádzkových pravidlách inštitúcie (podľa daných individuálnych potrieb a regulačných požiadaviek).

Tieto právne dokumenty ukladajú dospelým pri výchove, starostlivosti a dohľade nad deťmi povinnosti dvoch typov:

1. Zaručiť deťom bezpečie a ochranu pred násilím
2. Predchádzanie možným prípadom násilia.

Je dôležité si ujasniť, že rozlišujeme štyri základné formy násilia voči deťom, medzi ktorými nie je hierarchia, takže chránia rovnoprávne všetky deti, ktoré majú pod 18 rokov pred fyzickým, citovým (duševným), sexuálnym násilím a zanedbávaním. Tieto formy ubližovania

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

sa môžu tak isto páchať aj online, na čo sa vzťahuje tiež nulová tolerancia. Článok 19 Dohovoru o právach dieťaťa zabezpečuje, že štáty urobia všetko pre to, aby ochránili dieťa pred násilím, napadnutím a akýmkoľvek ubližovaním, fyzickým či duševným. Na základe Základného zákona Maďarska má každý právo na fyzické a duševné zdravie. Právo na ľudskú dôstojnosť majú aktéri vzdelávania (učitelia, študenti) bez ohľadu na ich vek. Zákon o ochrane dieťaťa ustanovuje záručné pravidlo, že dieťa má právo na rešpekt voči svojej ľudskej dôstojnosti, ktoré má byť chránené pred zneužitím. Podľa zákona o verejnom vzdelávaní musí byť rešpektovaná osobnosť, ľudská dôstojnosť a práva študenta a musí byť chránený pred fyzickým a psychickým násilím.

Situácia, ktorá nastala v triede a pravidelné konflikty v opísanom prípade porušujú ustanovenia upravujúce ochranu detí pred násilím (opakovane nastáva viac foriem verbálneho, fyzického a psychického násillia, čo vytvára komplexný súbor problémov), a zastaviť toto je prioritou.

Tým, že metódy učiteľa na vyriešenie konfliktu boli podľa rodiča neúčinné sa porušil princíp nulovej tolerancie ochrany detí pred násilím. Podľa maďarských predpisov je povinnosťou školy zaručiť deťom ochranu, bezpečnosť a dozor. (Podľa zákona o verejnom vzdelávaní 4.§ ods. 10. o dozore nad dieťaťom, študentom vo vzdelávacom ústave: Zabezpečenie ochrany fyzickej integrity a morálnej ochrany dieťaťa alebo žiaka od vstupu do vzdelávacieho zariadenia až do jeho zákonného odchodu zo vzdelávacieho zariadenia, ako aj počas povinných hodín a programov uskutočňovaných mimo vzdelávacieho zariadenia ako súčasť pedagogického programu). Skoré riešenie súčasného zdĺhavého konfliktu si vyžaduje aktívne správanie inštitúcie, pre ktorú sa navrhuje zapojiť aj iné podporné služby mimo inštitúcie. V týchto prípadoch riešením môže byť privolanie nezávislej strany- napríklad organizácie, ktorá má skúsenosti v riešení školských konfliktov a prípadov násillia.

Podľa výskumov spôsobuje deťom online šikanovanie čoraz väčší problém a počet obetí rok čo rok rastie. Je to späté s dostupnosťou technických nástrojov. Skoro 100 percent maďarských domácností, ktoré vychovávajú deti vlastnia mobilný telefón a približne 70 percent detí medzi 8-14 rokov používa vlastné zariadenie.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Napriek tomu, že daný prípad sa odohráva mimo školy, v online priestore, nedá sa oddeliť od offline sveta. Či už sa šikanovanie odohráva v priestoroch školy alebo v online svete po škole, škola je povinná sa vysporiadať so vzniknutou situáciou.

Piliere ochrany pred násilím:

- (1) senzibilizácia detí na to, aby vedeli a chápali, čo sa počíta ako ubližovanie, ako mu predchádzať a čo robiť, ak k týraniu dôjde – prevencia
- (2) Pozornosť dospelého a rýchla reakcia, ak je šikanovanie prítomné- jeho zastavenie
- (3) Vyriešenie situácií kľudným a mierumilovným spôsobom, z čoho si vedia deti zobrať príklad, keď sami budú konflikty riešiť- zvládnutie.

Zodpovednosť za ochranu detí pred násilím a šikanovaním nie je len zodpovednosťou pedagóga, dôležitú úlohu v nej hrajú rodičia a tiež deti.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Nebezpečenstvá spojené so školskými rituálmi

Existujú školské tradície, ktoré nepodporujú pocit spolupatričnosti. Čo môže pedagóg urobiť, ak sa dozvie o hre, ktorá môže byť nebezpečná?

Krátky opis prípadu:

Pedagóg gymnázia nás prosil o radu v nasledujúcom prípade. V gymnáziu, kde učí je už dlhoročnou tradíciou imatrikulácia prvákov, každý prvák, „nováčik“ si musí prejsť privítacím rituálom, čo znamená, že žiaci vyšších tried si prvákov nájdu v prestávkach a dajú im rôzne úlohy spojené so zručnosťou. Medzi týmito úlohami sa nájdu aj také, ktoré nepotvrdzujú zručnosť, ale skôr ponížia žiaka: jeden z príkladov je, keď nováčika viacerí nútia, aby si obliekol ženské spodné prádlo a celý deň ho mal na sebe, aby ho videla celá škola. Za posledných pár rokov bol príklad aj na to, že nováčikovia museli na internete uverejniť o sebe fotku, ktorá je pre nich jednoznačne nevýhodná. Pedagóg vníma, že veľká časť žiakov má strach odporovať starším, ale vedenie školy nevidí nič zlé na týchto „nevinných“ hrách.

V Maďarsku stanovuje niekoľko právnych aktov uplatnenie nulovej tolerancie násilia páchaného na deťoch: zákon č. LXIV. z roku 1991, ktorým sa vyhlasuje Dohovor o právach dieťaťa. Zákon č. XXXI z roku 1997 o ochrane detí. TV. (Zákon o deťoch), Resp. CXC z roku 2011 o vzdelávaní verejnosti. TV. (Zákon o vzdelávaní verejnosti). Rozlišujeme 4 základné formy násilia páchaného na deťoch, medzi ktorými neexistuje hierarchia, takže všetky deti majú právo na rovnakú ochranu v prípade fyzického, emocionálneho (duchovného), sexuálneho násilia a zanedbávania.

Rešpektovanie práv dieťaťa nie je voľbou pedagóga, výnimkou nemôže byť ani ich presadzovanie vo vzdelávacej inštitúcii ani keď sa jedná o staré zaryté zvyky školy či úvodné

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

rituály/ceremoniály. To, že je niečo dávno zabehnutý zvyk neznamená, že je to právne a morálne akceptovateľné, ak je pri tom dieťa vystavené nebezpečenstvu.

V mnohých inštitúciách sú dospelí o tomto fenoméne informovaní, ale neberú násilné situácie dostatočne vážne. Síce v tomto prípade si vypýtal radu pedagóg, nie je zvykom dospelých sa zapojiť do týchto situácií týkajúcich sa šikanovania detí počas rituálov. V neposlednom rade preto, že väčšina dospelých (rodičia, pedagógovia atď.) si tiež stojí za tým, že sám podstúpil podobné rituály, ktoré sú súčasťou každej školy.

Neexistuje žiadna výnimka zo zásady nulovej tolerancie. Podľa stáleho komisára pre práva na vzdelávanie je najväznejším porušením, ktoré môže vo vzdelávacej inštitúcii nastať, fyzický trest, fyzické týranie a nátlak na študentov. Žiadna forma násilia voči deťom nie je akceptovateľná, a vždy sa tomu dá predísť.

Rovnako vážne porušuje každý, kto vzhľadom na svoju mocenskú pozíciu vyžaduje, aby si niekto navliekol proti svojej vôli ženskú spodnú bielizeň, či už v rámci slávnostného zasvätenia, alebo len tak z nerozvážnosti voči dieťaťu, alebo umožní správanie tohto typu v škole, týmto porušujúc ľudskú dôstojnosť dieťaťa. V žiadnom prípade sa nemôžu robiť výnimky ak ide o práva detí na ochranu, bezpečné detstvo alebo ich dôstojnosť. Situácie spojené s porušením vyššie uvedených práv teda nie sú prípustné, aj keď sú podané ako žart alebo tradícia a sú „legitimované“ inštitúciou.

Internet nezabúda – ako sa hovorí. Bohužiaľ si nemôžeme byť istí, či to čo raz nahráme na internet, aj keď sa to pokúsime zmazať, naozaj zmizne z webu. Nevieme, či si to niekto neuložil, alebo či si to nejaká iná stránka neprevzala. Je obzvlášť dôležité sa so študentmi rozprávať o bezpečnosti internetu a o tom, čo si treba premyslieť pred tým, ako niečo uverejnia na internete. Ako pedagóg sa musíme zamyslieť, aby sme boli schopní predísť šikanovaniu. Škola by sa mala zaoberať skutočnosťou, že v rámci rituálov by sa od študentov nemalo požadovať, aby na internet nahrali svoj obrázok alebo video, ktoré by ich neskôr mohlo zraniť.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

V takýchto prípadoch odporúčame pedagógovi upriamiť pozornosť školy na tieto obavy a aj za účasti viacerých pedagógov požiadať o čo najskoršiu zmenu tohto postupu, ktorý porušuje ľudské práva. Takéto problémy spojené s úvodnými rituálmi by sa mali v škole riešiť vhodnými pedagogickými nástrojmi, ale ak je to potrebné, treba tiež vyhľadať externých odborníkov, ktorí majú ďalšie nástroje na riešenie takýchto situácií.

Takéto porušovanie a dodržovanie práv sa vzťahuje na každého – takže aj na deti. Deti sú veľmi zraniteľné a ochrana ich záujmov je úlohou nás, dospelých. Preto musí byť v škole v týchto situáciách signalizované, aby sa rešpektovala ľudská dôstojnosť detí.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Zdieľanie obrázkov vzdelávacou inštitúciou v online priestore

Čo sa dá urobiť ak pedagóg pravidelne zdieľa fotky o deťoch, ktoré sú mu zverené? S kým sa môžu zdieľať fotky nasnímané behom dňa? Aký osvedčený postup je v tejto oblasti k dispozícii, čo pomôže udržať rovnováhu medzi informovaním rodičov a nekonečným fotením detí?

Krátky opis prípadu:

Rodičia sa s nami podelili o príhodu, ktorá sa stala v materskej škole ich dieťaťa, kde denne viackrát fotili škôlkarov a fotky okamžite zdieľali v uzavretej skupine na sociálnych sieťach. Členmi skupiny sú predovšetkým rodičia a zriedka starí rodičia detí, ale medzi členmi sa nájdu aj ľudia s neznámym používateľským menom. Rodina bola znepokojená kvôli veľkému počtu zdieľaných fotografií a postupmi nakladania a osobnými údajmi v materskej škole a s prítomnosťou neznámych členov v skupine bola tiež znepokojujúca.

Pokiaľ ide o vzťah medzi rodičmi a konkrétnou vzdelávacou inštitúciou, spolupráca by sa mala považovať za prioritu, pretože spoločný cieľ rodičov a materskej školy je rovnaký: blahobyt a bezpečnosť dieťaťa. Je však dôležité vidieť, že zatiaľ čo inštitúcia musí fungovať podľa jasných a transparentných pravidiel, komunita rodičov môže mať rôzne ciele, metódy a názory na to, čo znamená bezpečie a blahobyt v danej vzdelávacej inštitúcii.

Ak sú inštitucionálnou praxou ohrozené záujmy, bezpečnosť alebo ochrana osobných údajov čo i len jedného dieťaťa, inštitúcia ani rodičia by nemali prijať rozhodnutie, ktoré by mohlo spôsobiť alebo udržať tento kompromitujúci stav. Vôľa väčšiny potom nemôže byť silnejšia ako individuálna pohoda a bezpečnosť ktoréhokoľvek dieťaťa. Ak inštitúcia nemá transparentné a jednoznačné pravidlá týkajúce sa napr. v danom prípade fotografovania v materskej škole alebo spracúvania osobných údajov detí, tak ani absencia týchto pravidiel

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

nemôže byť legitímnym základom pre to, aby záujmy dieťa boli podradené želaniam väčšiny rodičovských komunit.

Je preto dôležité objasniť medzi inštitúciou (vedenie, pedagógovia) a komunitou rodičov, či toto pravidelné a nepretržité zobrazovanie a zdieľanie na niektorých platformách sociálnych médií je požiadavkou pre pedagógov založených na rodičovských potrebách, alebo to robia len s dobrým úmyslom, či len chcú ponúknuť rodičom upokojujúci obraz o tom, že ich deti sú v poriadku a cítia sa počas dňa dobre.

Stála dokumentácia detí nie je jediným spôsobom, ako dať rodičom vedieť, že ich deti sú v poriadku. Pedagógom každopádne záleží na pohode detí a spokojnosti rodičov. Ak však aktivita zdieľania obrázkov uvedená v našom prípade nie je pre niekoho upokojujúca, potom táto prax - v tomto prípade zo strany materskej školy - nedosiahne cieľ upokojenia a uspokojenia rodičov.

Je dôležité položiť si otázky:

1. Aké riešenie je najupokojujúcejšie a najkomfortnejšie jednak pre deti, rodičov a tak isto pre inštitúciu?
2. Ako by si inštitúcia vedela získať dôveru rodičov tak, aby nemusela uverejňovať fotky, ktoré dokazujú, že sú deti na dobrom mieste a cítia sa dobre?
3. Z pohľadu detí nám môže napadnúť otázka ako, na nich vplýva keď ich pravidelne fotia?

Dieťa v prípadovej štúdii chodí do materskej školy. V tomto veku sa môže správanie detí stať umelým a inadekvátnym, ak pravidelne zaznamenávajú jeho každodenné udalosti. Je možné, že deti počas fotografovania „stratia okamih“, a tak z dôvodu kontraproduktivity sa prerušujú ich spontánne hry a správanie.

Je tiež veľmi dôležitá otázka, čo by na túto prax povedali samotné deti, keby o nej skutočne „vedeli“, a to aj z dôvodu ich veku a vyspelosti. Pri fotení detí je dôležité, aby sme im najprv dali o tom vedieť a dostali ich súhlas. Za zmienku stojí jednoduchý test, ktorý vám môže v týchto situáciách pomôcť: predstavte si, čo by sa stalo, keby postavy v rovnakom príbehu neboli

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

deťmi, ale dospelí. Predstavme si pracovisko, kde denné činnosti zamestnancov (ako pracujú, ako rozprávajú, ako pijú kávu, jedia, používajú toaletu, alebo sú práve smutní či nahnevaní atď.) neustále dokumentuje vedenie s hromadou fotografií a videí. Stojí za zamyslenie sa nad významným negatívnym emocionálnym dopadom, ktorý by mala takáto groteskná situácia na dospelých zamestnancov. Teraz to môžeme porovnať s každodennou situáciou detí v škôlke vo vyššie uvedenom prípade. Je preto ľahké pochopiť, aké veľké nebezpečenstvo predstavuje takéto správanie inštitúcie pre zdravý vývoj detí.

Právny rámec:

Podľa Dohovoru OSN o právach dieťaťa musia mať všetky deti zabezpečený primeraný telesný, duševný, duchovný, morálny a sociálny rozvoj, čo je základnou úlohou nielen rodičov, ale aj ostatných zodpovedných za dieťa vrátane pedagógov, ktorí sa o nich starajú počas dňa. Podľa vládneho rozhodnutia 363/2012 (XII. 17.) o národnom základnom programe vzdelávania materských škôl v Maďarsku je vo voľnom rozvoji osobnosti rozhodujúca úloha osobného a materiálneho prostredia obklopujúce dieťa. Výchova v materskej škole spolu s rodinnou výchovou slúži rozvoju dieťaťa, ktorého základnou podmienkou je úzka spolupráca s rodinou. Pedagóg v materskej škole zohľadňuje osobitosti rodín a zároveň pomáha rozvíjať morálnu a sociálnu citlivosť dieťaťa. Pravidlá pre školy sú stanovené v zákone o verejnom vzdelávaní CXC z roku 2011.

Vo svetle vyššie uvedeného, aj keď primárnou zodpovednosťou nábádania dieťaťa na trizve rozmýšľanie je zjavne zodpovednosť rodiča (alebo rodinného prostredia), ale majú v nej kľúčovú úlohu aj učitelia. Pedagóg je dospelá osoba, ktorej úlohou je jednak odovzdanie znalostí a na druhej strane musí aj rešpektovať online aktivity detí. Prax však ukazuje, že tento vedomý a citlivý prístup voči právam detí ešte nie je rozšírený ani medzi pedagógmi, ani medzi širším okruhom odborníkov na ochranu detí.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Legislatíva sa navyše zaoberá len fotením a používaním fotiek, nestanovuje koľko fotiek môže pedagóg o dieťaťu urobiť a koľko môže na internet zavesiť. Takže môže byť, že pri zápise do materskej školy/ školy dá škola rodičom podpísať súhlas o foteaní a uverejňovaní fotiek jeho dieťaťa. Týmto je inštitúcia v súlade s pravidlami. Samotné to však nezaručuje zdravý vývoj dieťaťa ani ochranu údajov alebo iné opatrenia na zníženie rizika pre deti. Vypracovanie podrobnej úpravy tejto oblasti práva a zavedenie transparentného systému kritérií, senzibilizácia učiteľov v oblasti ochrany detí sa neobjavuje primárne na právnej úrovni, preto je to ešte viac úlohou danej inštitúcie.

Túto konkrétnu situáciu v materskej škole (v spomenutom prípade) - ktorá, bohužiaľ, v žiadnom prípade nie je ojedinelá, teda nemožno nevyhnutne vyriešiť predovšetkým prostredníctvom zákona. Oplatí sa v spolupráci s inštitúciou a rodičov preskúmať, čo stojí za stálym fotením detí a ako sa to dá zmeniť tak, aby to neohrozovalo deti v danej inštitúcii žiadnym spôsobom.

Je tiež dôležité zdôrazniť aspekty ochrany údajov: akými prostriedkami sa snímky robia (fotoaparátom v materskej škole alebo vlastným telefónom učiteľa), ako sa obrázky - osobné údaje detí - ukladajú, spravujú a natrvalo vymazávajú, kto je zodpovedný za tieto procesy v rámci inštitúcie? Pretože vieme, že internet skutočne nezabúda - takže to, čo bolo zverejnené na internete, tam zostane navždy - nemali by sa zdieľať žiadne osobné informácie o deťoch, ktoré nie sú určené širšiemu publiku. Keď sa jedná o bezpečnosť detí (či už offline alebo online), musíme urobiť všetko pre to, aby sme minimalizovali riziká. Je bežnou skúsenosťou, že keďže neexistuje žiadna formálna forma komunikácie (oficiálna e-mailová adresa, e-mailová poštová skupina atď.), je „uzavretá“ skupina sociálnych médií obvyklým spôsobom inštitucionálnej komunikácie medzi pedagógmi a rodičmi. Veľa ľudí si neuvedomuje nebezpečenstvo spojené so sociálnymi sieťami, nehovoriac o uzavretých skupinách, kde nepredpokladajú zneužitie.

Naše návrhy týkajúce sa práv detí:

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

1. Ak nastane takáto situácia, ktorá sa týka celej komunity, najvýhodnejšie je obrátiť sa na inštitúciu s písomným vyjadrením obáv - je účelné objektívne vysvetliť, prečo rodičia nechcú, aby sa fotky o ich deťoch zverejňovali a aj ujasniť, aké má internet temné stránky.
2. stojí za to preskúmať, aké predpisy platia pre fotografovanie v danej inštitúcii a ako sa citlivé údaje, ako fotky o deťoch ukladajú a čo robí inštitúcia na ochranu týchto údajov?
3. Ak má inštitúcia uzavretú skupinu na sociálnych sieťach, treba si ujasniť, kto bude skupinu sprevádzkovať a ako sa budú púšťať noví členovia dnu (profily bez mena môžu byť vážnym nebezpečenstvom). Takže je nutné si určiť kódex pravidiel, ktoré nám vyjasnia aj podmienky členstva v skupine.
4. Treba si na začiatku objasniť, či niekomu nerobia problém fotky, lebo ak áno, tak inštitúcia by fotiť nemala, aby sa dané dieťa necítilo vylúčené, keď sa budú fotografovať ostatné deti.
5. Namiesto stáleho fotenia detí by sa napríklad rodičia a inštitúcia mohli dohodnúť, že fotiť budú deti len keď sa konajú akcie, ceremónie a tieto fotky by sa zdieľali s rodičmi. V dohode by sa malo konkretizovať, o ktoré ceremónie a sviatočné dni sa jedná (aby sme predišli nedorozumeniam).

Je dôležité zdôrazniť, že zdieľanie obrázkov a „uzavretá“ skupina v skutočnosti stelesňujú komunikáciu medzi profesionálom a rodičom (aj keď samozrejme sociálne siete a ich obsah môžu byť pochybné), ale nemalo by sa prehliadať, že počiatočný zámer inštitúcie pravdepodobne nebol negatívny a v zásade je to veľmi dobrý spôsob komunikácie ak sú na to obe strany (rodičia aj pedagógovia) otvorené. A ak je táto situácia východiskovým bodom, tak by sme mali stránku naplniť vedome s obsahom, ktorý vyhovuje každému.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Fotenie dieťaťa bez súhlasu

Čo je možné urobiť ak niekto odfoťí naše dieťa bez súhlasu? A čo ak to aj dotyčný zavesí na internet?

Krátky opis prípadu:

Rodič hľadal radu ohľadom fotografie svojho dieťaťa, ktorá bola urobená bez dovoľenia. Oslavu siedmych narodenín zorganizovali pre dieťa v detskom zábavnom centre. Pozvaní boli spolužiaci, kamaráti a príbuzní. Na oslave fotilo viacero príbuzných, ale zdokumentoval ju aj zamestnanec zábavného centra. Deň po oslave boli rodičia prekvapení, keď na facebookovej stránke centra videli fotky z oslavy, ktoré centrum použilo ako reklamu. Rodičia svoj súhlas na zdokumentovanie oslavy a použitie fotografií vôbec nedali.

V Maďarsku ustanovuje pojem ľudských práv Občiansky zákonník. Je možné konať, ak sa tieto práva porušia. Príslušné právne predpisy stanovujú, že na vyhotovenie snímky a na akékoľvek použitie alebo zverejnenie sa vyžaduje súhlas dotknutej osoby.

Právna ochrana pri zverejnení fotografie alebo videa nesúvisí so spôsobom, akým bol záznam urobený. K vyhotoveniu a zverejneniu fotografií o niekom si v každom prípade treba vypýtať povolenie danej osoby. Súhlas so záznamom možno udeliť dokonca prostredníctvom implicitného správania (napr. osoba alebo rodič si zreteľne všimli snímaný obraz a nenamietali). V prípade, že osoba svoj súhlas na fotenie dá, ešte si nemôžeme byť istí, že sa to vzťahuje aj na zverejnenie záznamu.

Nahrávanie a zdieľanie fotografií na platformách sociálnych médií sa zjavne počíta ako zverejňovanie, veď týmto fotku sprístupníme viacerým ľuďom.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

V prípade uvedenom vyššie deti ani rodičia netušili, že oslavu dokumentuje aj pracovník detského centra, dozvedeli sa o tom až keď zverejnené fotky videli na Facebooku. Rodičia zamestnancovi súhlas na fotenie nedávali a nevedeli ani zverejňovaní fotiek.

Ako hovorí Základný zákon, každý má právo na ľudskú dôstojnosť, súkromie a ochranu svojich osobných údajov - to všetko deklarujú medzinárodné dohovory - v prípade detí to vyhlasuje Dohovor OSN o právach dieťaťa.

V prípade detí je potrebné mať vždy na pamäti skutočnosť, že samotné dieťa má základné právo na súkromie a osobné údaje, aj keď ho právne zastupuje jeho rodič. Úlohou rodiča je usilovať sa o ochranu súkromia dieťaťa offline aj online. Naším cieľom ako zodpovedného dospelého človeka je, aby sa o našom dieťati urobilo čím menej záberov a hlavne aby sa tieto zábery dostali k čím menej ľuďom. Okrem toho fotografie a podobný obsah o deťoch, ktoré boli urobené na narodeninovej oslave a neskôr zverejnené, pravdepodobne nikdy nebudú úplne odstránené bez následkov a budú bohužiaľ súčasťou digitálnej stopy dieťaťa.

Pokiaľ ide o ochranu detí, je tiež dôležité zdôrazniť, že obsahy online možno v zásade rozdeliť do dvoch skupín. Rozdeľujeme protiprávne (nelegálne) a škodlivé obsahy.

Nelegálne obsahy sú v plnej miere protiprávne, sú zakázané pre všetkých, kým škodlivé obsahy nie sú nelegálne, ale môžu byť pre deti nebezpečné.

Nezákonné je napríklad zdieľanie fotografie bez súhlasu dotyčného na fotke. Úplne legálne by z hľadiska detského centra bolo, ak by ešte pred oslavou oznámilo svoj zámer a vypýtalo by si povolenie od rodičov detí.

Ak je dieťa také malé, že od neho nemožno očakávať, že vyššie uvedenému porozumie, jeho zaradenie do inzercie (bez rodiča) sa odporúča iba vo výnimočných prípadoch, s osobitnou starostlivosťou - s poskytnutím viacerých právnych záruk.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Rodičia detí z oslavy majú možnosť podniknúť právne kroky, pretože vyhotovenie a zverejnenie fotiek detí bez dovolenia rodičov spadá pod § 2:48. Občianskeho zákonníka o porušení práv pri vytvorení obrazového a zvukového záznamu o niekom.

Rovnako ako vo väčšine prípadov týkajúcich sa práv dieťaťa však predovšetkým odporúčame skôr regeneračné techniky, pretože dĺžka súdneho konania je v mnohých prípadoch v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Dôležité kontakty:

Pomôžme deťom spoznať stránky, kde môžu požiadať o pomoc, ak sú obeťami násilia, šikanovania alebo sa stretli s nebezpečným obsahom na internete.

Nadácia detskej krízy, Modrá čiara

Bezplatná anonymná linka (116-000,116-111), emailová adresa a chatové okienko Modrej čiary (kek-vonal.hu) sú dostupné každý deň v týždni.

Internethotline

Poradenská, signalizačná a podporná činnosť (internethotline.hu) prevádzkovaná Národným úradom pre médiá a komunikácie (NMHH) je tiež k dispozícii anonymne. Prostredníctvom tejto stránky môžete tiež nahlásiť nebezpečný obsah na webe.

Yelon

Na stránke Yelon deti nie sú so svojimi otázkami sami - otázky sa môžu týkať tela, duše, lásky, zdravia, sexuality alebo udalostí bežného života. Trikrát do týždňa majú deti možnosť chatovať o ich otázkach a na stránke sa nachádza aj veľké množstvo pomocných článkov.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

=

Myšlienky na záver

Predložené prípadové štúdie predstavili typy zneužívania detí, ktoré sa vyskytujú aj online.

Zdravá intelektuálna, emocionálna a telesná výchova detí je prioritou každej spoločnosti. S ohľadom na túto základnú tézu bol v roku 1989 uzavretý Dohovor o právach dieťaťa na základe medzinárodnej dohody, ktorá definuje práva dieťaťa v 54 bodoch. Článok 19 obsahuje právo na ochranu pred všetkými formami násilia vrátane práva na to, aby žiadne dieťa nebolo fyzicky alebo slovne týrané. Výbor OSN pre práva dieťaťa 2. marca 2021 rozhodol, že uctievanie práv dieťaťa by sa malo uplatňovať rovnako aj offline.

Je preto rozhodujúce, ako odborníci na ochranu detí presadzujú bezpečné používanie internetu deťmi a ako dávajú príklad najmladším generáciám s vlastnou účasťou online, aby zabránili situáciám uvedeným v prípadových štúdiách.